

*Смоленська Ю. В.
викладачка-методистка Єрко Г. І.
Луцький педагогічний фаховий коледж
Комунального закладу вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради*

СІМ'Я ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Сім'ї належить надзвичайна роль у життєдіяльності суспільства – через фізичну й соціокультурну зміну поколінь забезпечується можливість його існування. Сім'я – це ніби проміжний стан між суспільством та індивідом. Соціологічна наука вивчає сім'ю як найважливішу соціальну інституцію.

Мета – тезово розкрити особливості сім'ї як соціального інституту та малої соціальної групи.

Складний характер сім'ї як соціального утворення вимагає різних методологічних підходів до її аналізу. Як мала соціальна група сім'я вивчається, в першу чергу, на мікрорівні. При цьому особлива увага звертається на вивчення міжособової взаємодії в сімейній групі, організації сімейного життя, групової поведінки. Соціологи(-гині) доводять, що у нас більшість молодих людей ставляться до співжиття як до «пробного шлюбу». Більшість таких пар одружуються через певний час або коли в них з'являються діти.

Дослідження сім'ї як соціальної інституції передбачає аналіз суспільної свідомості у сфері сімейних відносин, сімейної поведінки за різних соціально-економічних і культурних умов, впливу суспільних потреб на спосіб життя сімей; соціального механізму зміцнення сімейних норм і цінностей; ефективності реалізації основних сімейних функцій в різних політичних, соціальних, економічних та культурних умовах; співвідношення сімейних норм і цінностей та реальної поведінки членів сімейної групи тощо.

Розглядаючи сім'ю в якості малої соціальної групи, доцільно аналізувати цілі та завдання цієї групи, її склад і структуру, групову згуртованість і групову діяльність, характер групової взаємодії, структуру влади та комунікації в сім'ї тощо. Значущим є також дослідження особливостей зв'язків і відносин сімейної групи з більш широкими суспільними системами в межах соціальної структури соціуму. Нарешті, доцільно знати особливості групової регуляції поведінки індивідів в сім'ї, групового контролю та групових санкцій. З одного боку, сім'я – досить замкнуте об'єднання людей, які захищають свій внутрішній світ, свої таємниці і секрети, що протистоять зовнішнім впливам. Якщо сім'ю позбавити її внутрішнього світу, зробити все, що діється в ній, відкритим для суспільства, вона розпадеться. З другого боку, сім'я – об'єднання людей, відкрите для всього, що відбувається у суспільстві. Для неї характерні проблеми, якими живе суспільство.

Важливими характеристиками сімейної групи є також цінності, норми та зразки поведінки, задоволеність особистості перебуванням в сім'ї, функціональні вимоги останньої тощо. Якою б герметично замкнутою сім'я не

була, вона пов'язана із суспільством. Кожний член сім'ї зберігає певну автономію і завдяки цьому входить у різні об'єднання людей, в різні соціальні групи. Відносини у сім'ї складаються не лише за волею її членів, а й під впливом зовнішніх умов, соціального життя суспільства. Водночас сім'я впливає на відносини у суспільстві, на характер процесів суспільного життя. Вона не тільки задовольняє потреби людей, що вступили у сімейний союз, а й виконує ряд соціальних функцій і є невід'ємним елементом соціальної структури суспільства.

Соціологічні дослідження свідчать, що поліпшення умов життя – особлива цінність. А поліпшення матеріальних умов життя підвищує можливості для реалізації потреби в дітях. Однак діяльність щодо поліпшення добробуту здійснюється, як правило, поза сім'єю і передбачає досягнення низки цілей, які не мають прямого відношення до сім'ї і поступово стають самостійною цінністю, наприклад, підвищення рівня освіти, кваліфікації тощо.

Таким чином, сучасний суспільний розвиток вимагає уважного вивчення проблем шлюбу і сім'ї, сприяння їх зміцненню, вдосконаленню сімейної політики. Важливу роль у цьому може відіграти соціологія шлюбу і сім'ї.

Сопельняк А.С., аспірантка

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

КРИМ В ДОСЛІДЖЕННЯХ СХОДОЗНАВЦЯ Я.Р. ДАШКЕВИЧА

Ярослав Романович Дашкевич одним з перших істориків радянського періоду, проаналізувавши різноманітні джерела розглянув питання етнічних меншин України та ореолу їх розселення. У своїх історичних працях вчений досконало досліджував джерела різними мовами. Це робить його наукові висновки аргументованими і обґрунтованими.

Вчений зробив висновок, що без врахування етнічного фактору історія України та її культура втратять багато фактів та будуть дещо неповними. Дослідник довів, що те, як певні національні меншини усвідомлять факт створення української національної держави та її народу, згодом її розбудову, у значній мірі вплине на майбутнє цієї держави і на процес державотворення. З 90-х рр. ХХ ст. тема вивчення історії національних меншин та етносів, які населяли територію України, зайняла одне з провідних місць в його науковому доробку. Проте увагу вченого привертала не тільки проблема проживання на території України східних етносів, а й європейської меншини та їх взаємовідносин з державою. У колі його наукових досліджень були також єврейська, російська, польська і німецька національні меншини, котрі з визнанням незалежності України активізувалися та почали привертати увагу до своїх проблем.

З 90-х рр. ХХ ст. можливість публікувати свої краєзнавчі розвідки була різко обмежена через матеріальні причини. Але Я.Р. Дашкевич публікувався в